

gionis illi expedire, et periculum imminere mutandi propositum, nisi illud votum confirmet, recte potest ad tale votum emittendum induci, non precibus importunis, sed rationibus non humanis, sed divinis.

4. *Dubium est, an hæc forma vovendi (Si futurus sim religiosus, ero in tali religione) sit laudabilis et obliget.* — Dubitat autem specialiter Paludanus an hæc forma vovendi: *Si futurus sim religiosus, ero in tali religione*, laudabilis sit, et obligationem aliquam inducat, refertque aliquos dixisse tale votum invalidum esse, imo peccare qui illud facit, et qui illud consulit; quia ex una parte non inducit ad religionis statum, quia non est absoluta promissio ejus; aliunde vero retrahit hominem a perfectioribus religionibus, si fortasse statum illum assumere velit. Verumtamen hæc opinio improbabilis est, meritoque a Paludano rejicitur, quia illud est votum conditionatum de relicta: quid ergo impedit quominus validum sit? Non quidem quod sit conditionatum, ut per se notum est, alias omne votum conditionatum nullum esset; nec etiam quod sit de determinatione ad certam religionem, alias votum absolutum ejusdem religionis in particulari esset illicitum, quia impediret aditum ad perfectiores religiones. Respondet ergo Paludanus illud votum non impedire directe, vovendo, scilicet non ingredi talem religionem, sed solum indirecte et implicite, et ideo validum esse; sicut juramentum (inquit) non ingrediendi religionem, nullum est, quia directe repugnat majori bono, juramentum autem ducendi aliquam in uxorem validum est, quamvis indirecte et implicite etiam impediatur. Sed profecto in re morali non minus incommodum esset, si implicite impediret. Nego igitur ullo modo impedire, nam tale votum determinat obligationem voluntatis, saltem quoad specificationem ad talem religionem, respectu cujuscumque inferioris, seu laxioris, quod optimum est; non excludit tamen quin determinatio illa in meliorem commutari possit, et ideo nullum majus bonum impedit. Sicut etiam juramentum de contrahendo matrimonium cum aliqua non impedit quominus religionis status illi præferri possit, ut in c. 5 dicam. Est ergo bonum et validum illud votum, non tamen est proprie votum religionis, quia proprium religionis votum obligat, ut sic dicam, ad exercitium actus ingrediendi religionem; hoc vero, de quo agimus, solum obligat quoad specificationem, et ideo nec reservatum est, nec ad præ-

sentem disputationem spectat, neque aliquid habet speciale, sed per communia principia de voto regulatum est.

5. *Votum religionis semel emissum obligat ad sui observationem.* — Ex his ergo constat votum religionis semel emissum obligare ad sui observationem, id est, ad exequendum id quod voto promissum est. Hoc constat ex generali ratione voti, nam tale votum est sanctum et validum, ut ostensum est; ergo obligat quantum est ex se, est enim hic effectus inseparabilis et quasi formalis voti. Statim vero inquirenda occurrunt omnia, quæ de tali obligatione generatim disputata sunt, quorum primum ac præcipuum est, pro quo tempore obliget tale votum. In quo nihil fere speciale hic occurrit, sed dicendum est, si vovens intentione ac promissione sua designavit tempus, pro illo obligari; si autem absolute et indefinite promisit, per se obligari ad statim, per se ac moraliter loquendo; hæc enim est natura voti, ut ibi ostendi, quæ in hoc voto majori ratione locum habet, quia qui vovit Deo religiosum statum, totam vitam suam totumque vitæ tempus illi promisit, et ideo, eo ipso quod indebite differt executionem talis voti, tantum subtrahit ac detrahit de materia promissa. Hoc autem non obstat quominus ex justa causa differri possit executio talis voti, ut statim dicam.

6. *Quibus modis cessare vel auferri possit obligatio voti religionis.* — Rursus occurrit inquirendum, quibus modis cessare vel auferri possit hæc obligatio, etiamsi non impleatur. Ad quod imprimis dicendum est auferri posse per illos tres communes modos, qui sunt, irritatio, dispensatio et commutatio; de quibus ad finem hujus libri dicemus. Ex quibus primum generalis non est, sed tantum in quibusdam personis locum habet, in quo applicanda est hic generalis doctrina supra tradita, nam in hoc nullam habet specialitatem. Circa alios autem duos modos solum est observandum, hoc votum esse Summo Pontifici reservatum, et ideo applicanda hic esse omnia, quæ de talibus votis in superioribus dicta sunt, sive tale votum absolutum sit, sive conditionatum aut pœnale. Deinde dicendum est hanc obligationem nunquam auferri propter solam negligentiam aut voluntariam dilationem voventis; non enim debet ex sua culpa commodum reportare, nec potest sua voluntate obligationem deponere, quam voluntarie sumpsit. Itaque quamvis voverit religionem ingredi intra certum tempus, et illud transactum sit, non ces-

CAPUT II.

QUOMODO VOTUM HOC OBLIGET AD RELIGIONIS INGRESSUM.

sat obligatio, quia ille terminus positus est ad differendam, non ad extinguendam obligationem, nisi aliud constiterit de intentione voventis, quod rarissime, moraliterque vix contingit, quæ omnia in superioribus fusius tractata sunt. Ultimo dicendum est, ratione impedimenti posse hominem excusari ab obligatione hujus voti; hoc enim constat ex generali doctrina de voto, ex qua etiam habetur, si hoc impedimentum sit perpetuum, excusare simpliciter; si vero sit temporale, excusare ad tempus, ita ut regula generalis sit, tamdiu excusare, quamdiu durat. Quapropter, si impedimentum perpetuum jam aderat quando votum emissum fuit, fecit ut votum esset nullum, quia fuit de materia moraliter impossibili, et non accepta Deo. Si tamen impedimentum solum fuit temporale, votum quidem validum fuit, habet tamen quasi suspensam obligationem, donec impedimentum auferatur; quando autem tale impedimentum sufficiens sit, prudenti arbitrio relinquendum est.

7. *Ad differendam executionem hujus voti, sufficit non solum impedimentum positivum, sed etiam negativum, seu causa rationalis.* — Est autem hoc loco observandum, ad differendam executionem hujus voti, non solum sufficere impedimentum, ut sic dicam, positivum, sed etiam negativum, seu rationabilem causam, quæ ex illo solet oriri; hujusmodi censeo esse causam differendi votum, quæ ex tenera ætate sumi solet, ut per augmentum corporis et virium ejus homo idoneus credatur ad onus religionis sustinendum. Similis causa est, quæ interdum sumitur ex defectu scientiæ; nam si quis differat implere hoc votum, ut prius comparare possit doctrinam religioni utilem, quam intra religionem ipsam posse consequi non sperat, non est reus voti iudicandus. In hujusmodi autem causis ac dilationibus imprimis bona fide procedendum est, ut non ipsa dilatio, sed vera utilitas religionis, et propria etiam rationabiliter intendatur. Deinde cavenda sunt pericula, ne vel occasione dilationis ita implicetur homo secularibus rebus, ut postea omnino non possit religionem ingredi; vel etiam ne illo tempore tot peccata multiplicentur, ut illud detrimentum majoris sit æstimationis, quam omnis alia utilitas, quæ ex studiorum profectu, vel alia simili occasione sperari potest. In qua re arbitrium viri prudentis multum valere potest, et regulariter necessarium est. Videatur Sylvester, verb. *Votum*, 2, q. 3; Cordub., in Summa Hispan.

1. *Conclusio: votum hoc obligat ad procurandum religionis ingressum, et antequam homo recipiatur, nullam aliam inducit obligationem.* — Ratio dubitandi est, quia nemo obligatur ad id quod non est in sua potestate; sed ingredi religionem non est in potestate hominis, pendet enim a voluntate eorum a quibus admitti debet; ergo. Dicendum imprimis est obligare hoc votum ad procurandum religionis habitum seu ingressum, et antequam homo recipiatur, nullam aliam inducere obligationem. Prior pars manifesta est, quia hoc votum inducit obligationem ad id quod per illud promittitur, ut superiori capite ostensum est; promittitur autem assumptio religiosi status, quæ a petitione ejus, qui futurus est religiosus, inchoanda est; ergo ad hanc primo ac per se obligat hoc votum. Confirmatur ex secunda ratione dubitandi proposita; nam hoc votum obligat saltem ad id quod fieri potest ex parte voventis, ut talem statum assumat; sed petere et procurare illum, maxime est in potestate ejus; ergo ad hoc obligat.

2. *Probaturs secunda pars.* — Addidi vero secundam partem assertionis propter quosdam asserentes, qui religionem vovet, eo ipso obligari ad castitatem servandam, quia religio castitatem includit, et ideo qui religionem vovit, castitatem vovere censetur. Imo addunt aliqui etiam obligari ad alia onera religionis, si cum mora culpabili per illum stet, quominus religionem ingrediatur. Sed utrumque falsum est; nam, licet professio ipsa religionis includat castitatis votum, tamen qui solum vovit religionem ingredi aut profiteri, nondum castitatem vovit, neque ad hoc se intendit obligare in seculo manens; et ideo, licet ante ingressum contra castitatem peccet, sacrilegium contra votum non committit, quæ est communis sententia, ut statim referemus. Et eadem ratione a fortiori non obligatur ad paupertatem, neque ad alia onera religionis, quamdiu in seculo manet, sive licite in eo statu duret propter legitimam excusationem, vel dilationem, quod certissimum est; sive etiam illicite, et transgrediendo votum, propter rationem factam, quia ille non vovit paupertatem, vel alia onera, sed statum cui illa

annexa sunt postquam assumitur, non vero antea. Circa hanc vero partem, per quam excludimus omnem aliam obligationem, observare possumus regulam illam, quod exclusiva non excludit comitantia; nam hic etiam non excludimus quin hoc votum obliget ad cavenda impedimenta religiosi status, quale maxime est status matrimonii, de quo infra plura dicemus.

3. *Vovens religionem, tenetur ingredi, si admittatur.* — Atque ex hac assertionem sequitur, eum, qui hujusmodi votum habet, teneri ad suscipiendum religiosum habitum, seu ingrediendum religionem, si ab ipsa admitti valeat. Patet, quia propter hanc causam obligatur ad petendam religionem, et quia ad ingrediendum cum effectu se obligavit, quantum in ipso est. Et ob contrariam rationem, si non admittatur, videtur manere liber ab obligatione voti, si supponamus fecisse sufficientem diligentiam ut admitteretur, et nihilominus repulsam passus est; tunc enim jam fecit quod in ipso erat. Quod autem pendet ex alterius voluntate, quatenus tale est, non cadit sub obligationem voti, et hoc sensit D. Thomas, q. 88, art. 3, ad 2, ubi recte ait, in eo casu reddi impossibilem homini ingressum religionis, et ideo cessare talis voti obligationem, quod etiam sensit q. 189, art. 3, ad 2.

4. *Dubium resolvitur.* — Difficultas vero superest, quando censeatur aliquis sufficienter fecisse quod in ipso est, ut propter repulsam liber maneat ab obligatione voti. Ad quod explicandum advertendum est ex D. Thoma supra, tripliciter posse fieri hoc votum: primo, de religione in genere; secundo, de tali religione in specie, vel substantia, ut est, verbi gratia, religio Mendicantium, vel in specie atoma, ut est religio Prædicatorum; tertio, de tali religione seu monasterio in individuo, ita ut principalis intentio voventis feratur in hunc locum propter specialem devotionem, vel observantiam ejus, aut aliam similem causam. Quando ergo religionis votum factum est hoc tertio modo, sufficiens diligentia est petere habitum in illo loco; quod si non admittatur, non tenetur vovens alibi petere, neque alibi ingredi, etiamsi invitetur vel rogetur: ita D. Thomas, loc. citat., et ibi Cajet., Sot., et alii Doctores, in 4, d. 38; Richar., art. 5, q. 1; Supplem. Gabrielis, q. 1, art. 3; Palac., disput. 1, concl. 4, Palud., d. 27, q. 3, art. 1, c. 3; Angel., *Votum*, 3, a num. 40; Sylvest., verb. *Votum*, 2, q. 17, et commu-

niter Summistæ. Ratio vero est, quia obligatio non excedit intentionem promittentis, nec materiam promissionis; sed hic vovens solum intendit se obligare ad hunc locum, et illum sumit ut materiam adæquatam suæ promissionis; ergo si illa sit impossibilis propter repulsam, liber manet.

5. *Instantia facta solvitur.* — Dices: quamvis materia voti facta sit impossibilis, ita ut tota impleri non possit, si saltem ex parte impleri possit, quoad illam votum obligat; sed in præsentem votum ingrediendi hoc monasterium includit promissionem religionis, et licet per repulsam ingressus in hoc monasterium redditus sit impossibilis, adhuc manet possibilis illa materia quoad ingressum religionis, ut sic; ergo ad hoc obligabit tale votum. Maxime, quia in illa materia hoc est præcipuum, et quasi per se, nam determinatio ad particularem locum videtur esse valde materialis, et per accidens. Respondetur nihilominus mensuram hujus obligationis non esse sumendam ex ipsa rei natura, sed ex intentione voventis; et ideo licet religio ut sic, quatenus plura virtute complectitur, principalior videatur, liberum nihilominus est voventi non illam sic intendere, sed quatenus contracta est ad hanc speciem, et ad hoc individuum, et ideo extra illud ad nihil obligatur; nam status religionis, ut possibilis alibi, non est pars materiæ hujus voti in particulari, et ideo nihil eorum, quæ sub tale votum cadunt, relinquuntur possibile.

6. *Notandum circa traditam conclusionem.* — Sed attente observare oportet sermonem esse, quando primaria ac præcisa intentio voventis fuit de ingressu in hoc monasterio; nam si fuisset de ipsa religione in communi, licet postea ex peculiari devotione animum ad hoc monasterium applicuisset, non esset in hoc regula servanda, sed quæ in sequenti puncto tradetur, ut omnes auctores citati advertunt; quia voluntaria applicatio postea subsequuta non coarctat generalem obligationem voti prius contractam. Quid vero sit agendum, quando dubium est quæ fuerit principalis intentio voventis, definiendum ex doctrina supra data de voto dubio. Nam, licet Sylvest., Angel. et alii dicant inclinandum esse in partem rigorosiorum, quam ipsi tutiorem vocant, ego nihilominus existimo magis esse interpretandum dubium in favorem voventis, qui possidet suam libertatem, et quatenus est certus se vovisse aliquam religionem, jam implet votum petendo in hac; quatenus vero du-

bitat an principaliter voverit religionem in genere aut specie, vel potius in tali particulari loco, non est certus de aliquo majori vinculo aut debito, quam sit circa talem locum, et ideo amplius obligandus non est.

7. *Dubitatur an vovens teneatur sæpius petere, et an post primam repulsam, si invitetur, teneatur ingredi religionem.* — Ad neutrum tenetur regulariter loquendo, nisi aliud constet de sua intentione. — Sed quæret aliquis an sufficiat semel petere religionem in tali loco, vel teneatur quis iterum ac sæpius hoc procurare; præsertim, si, mutatis circumstantiis, vel prælatorum, vel aliarum personarum, aut occasionum seu impedimentorum, concipiatur nova spes obtinendi religionem. Item quæri potest an teneatur quis acceptare religionem, si post primam repulsam, ipso etiam non petente, ab ipso monasterio vocetur et invitetur ad habitum religionis. Respondeo, in his et similibus interrogationibus non posse certam et generalem regulam tradi, nam pendet ex intentione voventis, et ultra illam ad executionem ejus moraliter necessarium est prudentis viri arbitrium. Itaque, regulariter loquendo, qui hoc votum emittit, solum intendit se obligare ad procurandum semel ingressum talis monasterii, ea diligentia et sollicitudine, quæ ad negotium grave peragendum juxta prudens arbitrium sit sufficiens; non intendit autem se obligare ad importunas preces, et consequenter neque ad multiplicandas petitiones; et quia non est major ratio de uno numero quam de alio, ideo si semel fecit sufficientem diligentiam, non tenetur amplius receptionem postulare. Maxime si, cum primam petiit religionem, manifestavit obligationem suam, et nihilominus admissus non est, sed liber relictus. Quod advertit Cajetanus, d. q. 88, art. 3, in quodam brevi dub. 2, circa ad 2, addens necessarium esse ut repulsa sit totalis, quia si non repellitur simpliciter, sed pro tunc, expectare tenetur. Et hoc secundum censeo verum, dummodo dilatio non sit nimia, et ita molesta, ut prudenti arbitrio judicari possit voventem non se obligasse ad expectandum cum tanto onere. Illud vero prius de manifestatione voti est quidem securius consilium, non videtur tamen absolute necessarium, quia nullo jure ad hoc obii-gatur; neque illud est necessarium, vel ut voti obligatio cesset, cum non auferatur per dispensationem, sed per defectum materiæ; vel ut diligentia in procuranda religione censeatur sufficiens, quia obligatio petentis non

est conditio necessaria, imo nec per se movens, ut quis recipiatur in religione; quod si aliquando movere possit, accidentarium est, et ideo non obligatur is qui petit ad manifestandum suum votum. Tandem non videtur esse intentio voventis semper manere suspensum, et quasi pendere a voluntate religiosorum; et ideo si post sufficientem postulationem semel ac definite ei denegata est religio, votum omnino cessare et extingui videtur, ita ut ex vi illius cogi non possit ad eam acceptandam, etiamsi invitaretur. Hæc autem semper habent illam conditionem subintellectam, nisi constet aliam fuisse intentionem voventis, nam illi semper standum est; hic autem solum tradimus ea quæ regulariter accidunt, et quæ ex communi forma vovendi intelligenda sunt, quamdiu de alia intentione voventis non constiterit.

8. *Secunda assertio: vovens religionem in specie, tenetur in multis locis id procurare.* — Circa secundum modum vovendi religionem in specie, præter superius dicta, quæ proportionem servata applicari possunt, addendum est non satisfacere hominem voventem suæ obligationi, petendo in uno vel alio loco, sed teneri in multis id procurare, si forte recipiatur; ita docet Thomas, quem alii sequuntur. Ratio est, quia illud votum, ex forma et modo quo fit, obligat universaliter, quia generalius seu magis indefinitum habet objectum; ergo respectu illius non est sufficiens diligentia, quæ fit per particularem petitionem in uno vel alio loco, sed oportet eam facere in pluribus. Patet consequentia, quia per solam unam vel alteram particularem repulsam non fit moraliter impossibilis materia talis voti, pro ut cecidit sub intentionem voventis votum autem obligat, quamdiu illud implere non est moraliter impossibile. Confirmatur ac declaratur, nam si quis voveat aliquid facere sub hac conditione disjunctiva, Si Petrus, vel Paulus, vel Joannes, etc., mecum consenserint, non satisfacet unius tantum vel alterius consensum requirendo, sed teneretur omnes consulere, quia alias non posset esse certus an conditio impleteretur necne; sed qui vovet absolute aliquam religionem in specie, virtute involvit conditionem, si in aliquo illius monasterio recipiatur, quæ æquivalet huic disjunctivæ, si in hoc, vel illo, aut illo loco recipiatur; ergo si in uno vel alio non admittatur, tenetur in aliis postulare, alioquin non censebitur sufficientem diligentiam fecisse.

9. *An talis teneatur d'scurrere per omnia monasteria. — Et resolvitur teneri, sed cum quibusdam limitationibus. — Prima limitatio.* — Dices: ergo qui habet hujusmodi votum, tenetur discurrere per omnia monasteria talis religionis, donec vel in aliquo recipiatur, vel ab omnibus repellatur, alioquin non satisfacit obligationi suæ. Consequens autem videtur durissimum, et præter communem usum, quia est res difficillima, et moraliter impossibilis, atque adeo præter cogitationem voventium. Respondeo nihilominus concedi posse sequelam adhibitis limitationibus, quæ admirationem et difficultatem auferent; nam si formaliter sistamus in casu de quo loquimur, rationes factæ revera æque procedent de omnibus locis talis religionis, et ideo sufficienter probant sequelam. Prima vero limitatio est, nisi ex intentione voventis coarctetur aliquo modo amplitudo talis voti, seu materiæ ejus; jam enim dictum est obligationem voti nunquam extendi ultra intentionem voventis; tunc autem jam illud votum non est absolute de religione in specie, sed cum aliqua determinatione, et ita non omnino persistitur in casu proposito. Atque in hac morali præsumptione fundatur, quod Cajetanus dixit d. q. 88, art. 3, non teneri, qui sic vovit, discurrere extra regnum, quia non est verosimile voluisse ad hoc obligari, cum sit valde difficile et extraordinarium. Quod etiam tenent Navar., c. 12, n. 48; Sot., lib. 7 de Just., q. 2, artic. 1; Angles, Florib., 2 p., q. unic., de Voto. q. 2, diffie. 3; Tolet., lib. 4 Sum., c. 17, n. 12; et alii moderni secuti sunt; et revera ita est præsumendum, quamdiu oppositum non constiterit de intentione voventis. Et eadem ratione, si vovens non intendit se obligare ad loca multum distantia, sed intra patriam suam, vel prope illam, solum tenebitur per propinqua loca discurrere, ut iidem auctores docent; oportebit tamen ut in tali casu clarius constet de tali intentione voventis; nam generalis præsumptio non sufficiet, nisi plures et particulares conjecturæ intercedant; hæc autem conjecturæ frequentius habebunt locum in feminis quam in viris, ut per se constat, quia magis inusitatum est feminis, magisque difficile extra patriam longius peregrinari.

10. *Secunda limitatio.* — Altera limitatio, valde necessaria ad tollendam moralem difficultatem, est, non esse necessarium ut omnia monasteria formaliter requirantur, sed vel formaliter, vel virtualiter. Est enim hæc quasi dialectica quædam inductio, in qua ex nume-

ratione plurium particularium infertur universalis, et quia impossibile est omnia individua formaliter recensere, sufficit illa numerare, ex quibus probabiliter intelligi possit eandem esse rationem de cæteris, nam illa est quædam virtualis omnium enumeratio. Ad hunc ergo modum in præsentem censeo sufficere, et talia adire monasteria, ex quibus probabilis conjectura fiat, enim, qui in illis non admittitur, neque in aliis ejusdem religionis monasteriis esse recipiendum: quæ conjectura moraliter fiet considerata causa non admittendi talem personam, si generalis sit, et ejusdem rationis respectu aliorum locorum ejusdem religionis; quod facile constabit, tum ex uniformi modo vivendi talis religionis in omnibus locis, tum etiam ex sufficienti informatione, quæ ex tribus vel quatuor monasteriis regulariter accipi potest. Atque hanc limitationem insinuant dicti auctores, cum dicunt teneri quempiam adire alia monasteria, etiam remotiora, si sit spes quod in eis recipiatur. Hæc enim spes moraliter adimitur, facta prædicta diligentia et probabili inductione.

11. *Resolutio vera: aliquando sufficiet tria vel quatuor monasteria, aliquando duo vel unum etiam, aliquando vero plura.* — Et ideo censeo regulariter sufficere adire tria vel quatuor loca præcipua; et aliquando talis esse posset causa denegationis, talisque informatio ex parte religiosorum, ut sufficiat duo vel aliquando etiam unum tantum monasterium adire, si ex illo possit satis probabiliter fieri universalis inductio. Sicut etiam e contrario causæ non admittendi voventem in pluribus monasteriis possunt esse adeo particulares et dissimiles, et similiter mores et consuetudines diversorum monasteriorum adeo variæ, ut ex quatuor vel quinque sæpe non fiat sufficiens inductio, et ideo semper durabit obligatio amplius procurandi in aliis locis, donec arbitrio viri prudentis (quod in his rebus semper necessarium est) per probabilem inductionem censeatur probabiliter facta universalis petitio ac denegatio. Hæc autem conjecturæ fere cessant in illis religionibus, in quibus receptio per Provinciam fit, vel solum cum capitulo, seu concilio Provinciali; tunc enim Provincialis ipse consulendus est; quod si ab eo quis non admittitur, consequenter censeatur a tota provincia repulsus, et ideo moraliter æstimari potest ipsa repulsa virtualiter universalis, maxime si cum consilio gravium virorum ejusdem religionis censeatur facta. Quamvis au-

tem hæc præsumptio moralis sit, nihilominus semper in particulari considerare oportet an relinquatur moralis spes, conveniendo prælatum alterius provincie, vel Generalem ipsum, pensata etiam intentione voventis, si ad omnia illa loca se extendit.

12. *An teneatur petere arctiora monasteria, quando in laxioribus non recipitur.* — Sed quid si intra eandem religionem sint monasteria valde diversa in austeritate vitæ, et observatione disciplinæ religiosæ, et aliquis non recipiatur in laxioribus? tenebiturne arctiora petere, si in eis sit spes; vel e contrario, si ab arctioribus repellatur, et in aliis relinquatur spes, an illa procurare teneatur? Respondeo in hoc fere idem iudicium dandum esse quod in voto religionis in genere, de quo statim dicam. Adde etiam considerandam esse intentionem voventis, nam si de illa sufficienter constet, non multum refert illa locorum varietas ac dissimilitudo. Nam si quis vovens religionem Sancti Francisci, verbi gratia, solum sibi proposuit eam rationem vivendi in ea religione, quam de Observantia vocant, et in ea non recipiatur, non tenebitur alium arctiorem vivendi modum, qui in pluribus provinciis illius religionis observatur, procurare aut acceptare; aut e converso, si primario intendit austeriorem vivendi modum, et illum obtinere non possit, non tenebitur, etiamsi possit ingredi monasteria, ubi alia vivendi ratio, quamvis religiosa, observatur. At vero si intentio voventis fuit omnino indifferens de religione D. Francisci, et non habet aliquam probabilem conjecturam, ex qua colligat determinationem voluntatis suæ ad hunc modum vivendi, potius quam ad illum, intra eandem religionem, tenebitur illam suscipere ubicumque recipiatur, juxta doctrinam paulo antea traditam, et in sequenti puncto amplius explicabitur.

13. *Tertia assertio.* — Superest dicendum de tertio modo vovendi religionem in genere, ad quod votum multa ex dictis in superioribus cum proportionem applicari possunt. Est autem ulterius considerandum, hoc votum in hoc differre ab aliis duobus, quod per illud præcise intenditur substantia religionis sine determinatione ad certum vivendi modum, quæ determinatio in aliis votis adjungitur, vel major, vel minor, pro illorum diversitate. Quia vero substantia religionis in re ipsa non invenitur, nisi cum aliqua determinatione ad certam regulam, vel certum aliquem vivendi modum, ideo tale votum obligat ad suscipiendum illum statum, cum aliquo determinato

vivendi modo, indifferenter autem in quolibet, quia votum ipsum omnino indifferens fuisse supponitur.

14. *Primum dubium.* — *Qui absolute vovit, non implet votum ingrediendo aliquam ex militaribus.* — *Implet vero votum ingrediendo ordinem clericorum ordinum militarium.* — Duo vero hinc nascuntur dubia: primum est, an votum hoc sufficienter impleatur in quacunque religione, quod specialiter quæri solet de religionibus militaribus, in quibus substantialia vota religionis diminuta quodammodo fiunt, quia non vovetur castitas simpliciter, sed conjugalis, et sic de aliis. Sed hæc quæstio attingit aliam, an hæc militares religiones sint religiones simpliciter, saltem quoad eum gradum personarum, quæ et uxorem ducere, et proprium suo modo habere possunt. Sed ommissa nunc hæc quæstione, quam infra tomo sequenti tractabimus, ego existimo eum, qui absolute religionem vovit, non satisfacere tali voto assumendo illum statum, quia obligatio voti mensuranda est juxta intentionem voventis; nullus autem qui religionem vovet, per religionem intelligit hujusmodi statum, sed alium perfectiorem; ergo non satisfacit obligationi intentæ assumendo talem statum. Minor patet ex communi modo concipiendi, juxta quem interpretari debemus voti obligationem, sicut etiam interpretanda sunt verba cujuscumque contractus, seu promissionis, argumento textus in c. *Ex litteris*, 1, de Sponsalibus. Constat autem, cum aliquis dicit se velle ingredi religionem, communiter non intelligi de hoc statu conjugatorum militum. Imo hinc ulterius infert Corduba, in Summa, q. 143, non impleri hoc votum sufficienter in religione militari, etiamsi quis eam profiteatur in gradu clericorum; imo neque in religione canonicorum regularium, quia, licet ab his fiant tria vota substantialia religionis perfecta et integra, imo et solemnia, et ideo veri religiosi sint, nihilominus juxta communem significationem verborum non solent comprehendi sub intentione voventium absolute religionem, sed tantum illi ordines in quibus strictius vivitur. Sed hoc mihi non probatur, nam, ut omittam, aliqua esse monasteria canonicorum regularium, in quibus religiosa disciplina satis strictè observatur, et inter militares aliquos esse vere monachos, de quibus dubitari non potest quin eorum status sufficiat ad hujus voti observationem, adhuc generalius loquendo, existimo hoc votum sufficienter impleri in hujusmodi statu clericorum ordinum militarium, quam-